

ИСИДОРА СЕКУЛИЋ

ГОСПА НОЛА

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НОВИ САД (СРБИЈА)

УТОРАК, 26. МАЈ

ISIDORA SEKULIĆ

LADY NOLA

SERBIAN NATIONAL THEATRE

NOVI SAD (SERBIA)

TUESDAY, 26TH MAY

Драматизација: АЛЕКСАНДРА ЈОВАНОВИЋ	Dramatization: ALEKSANDRA JOVANOVIĆ
Редитељка: СОЊА ПЕТРОВИЋ	Director: SONJA PETROVIĆ
Драматуршкиња: АЛЕКСАНДРА ЈОВАНОВИЋ	Dramaturge: ALEKSANDRA JOVANOVIĆ
Сценографија: МАРИЈА КАЛАБИЋ	Set design: MARIJA KALABIĆ
Костимографија: ИРИНА СОМБОРАЦ ОКЕ	Costume design: IRINA SOMBORAC OKE
Композитор: НЕНАД КОЈИЋ	Composer: NENAD KOJIĆ
Кореографикиња и сарадница за сценски покрет: ЈОВАНА РАКИЋ	Choreographer and movement associate: JOVANA RAKIĆ
Сарадник за сценски говор: ЂОРЂЕ МАРКОВИЋ	Speech coach: ĐORĐE MARKOVIĆ
Дизајнерка светла: МИА МЛИНАРЕВИЋ	Lighting design: MIA MLINAREVIĆ
Асистент редитељке: НИКОЛА НОВАК	Assistant director: NIKOLA NOVAK
Асистенти сценографикиње: МЛАДЕН СТОЈАНОВИЋ и ЖЕЉКА ЈАКОВЉЕВИЋ	Set design assistant: MLADEN STOJANOVIĆ and ŽELJKA JAKOVLJEVIĆ
Асистенткиња костимографикиње: СНЕЖАНА ХОРВАТ	Costume design assistant: SNEŽANA HORVAT

Улоге Cast:

ГОРДАНА ЂУРЂЕВИЋ ДИМИЋ	GORDANA ĐURĐEVIĆ DIMIĆ
НЕНАД ПЕЋИНАР	NENAD PEĆINAR
ЉУБИША МИЛИШИЋ	LJUBIŠA MILIŠIĆ
МАРИЈА ЧУТУРА	MARIJA ČUTURA
МИЛАН КОВАЧЕВИЋ	MILAN KOVAČEVIĆ
БОЈАНА МИЛАНОВИЋ	BOJANA MILANOVIĆ
АНЂЕЛА ПЕЋИНАР	ANĐELA PEĆINAR
ПЕЂА МАРЈАНОВИЋ	PEĐA MARJANOVIĆ
ДИМИТРИЈЕ АРАНЂЕЛОВИЋ	DIMITRIJE ARANĐELOVIĆ
ИВАНА ПАНЧИЋ ДОБРОДОЛАЦ	IVANA PANČIĆ DOBRODOLAC
СТЕФАН ВУКИЋ	STEFAN VUKIĆ
ДУШАН ВУКАШИНОВИЋ	DUŠAN VUKAŠINOVIĆ
МИА СИМОНОВИЋ АРАНЂЕЛОВИЋ	MIA SIMONOVIĆ ARANĐELOVIĆ
СОЊА КЕСЛЕР	SONJA KESLER
КАТАРИНА БРАДОЊИЋ	KATARINA BRADONJIĆ
ИСКРА ШИМОН	ISKRA ŠIMON
ЗОЈА ПЕЋИНАР	ZOJA PEĆINAR
ЛАВ ВУКАШИНОВИЋ	LAV VUKAŠINOVIĆ
НИКОЛА ТУБИЋ	NIKOLA TUBIĆ

Представа траје 2 сата и 40 минута

The play is 2 hours and 40 minutes long

СПИСАТЕЉИЦА

Исидора Секулић
(Мошорин, 1877 – Београд, 1958)

После завршеног трећег разреда реалке у Земуну, наставља школовање у Новом Саду (Виша женска школа), затим у сомборској Препарандији, коју завршава 1894.

С успехом ће се потом усавршавати у Будимпешти („виши курс државне педагогије“), након чега се 1897. запошљава као наставница у Српској девојачкој школи у Панчеву, где ће радити све до 1909. године. Тада прелази у Шабац као учитељица Више девојачке школе и узима српско поданство (1910).

Књижевни рад Исидора започиње у Српском књижевном гласнику причом *Главобоља*. Уочи балканских ратова, објављује прву збирку приповедака *Сайушници* (1912), а уочи Првог светског рата *Писма из Норвешке* (1914). Окупацију проводи у Београду и Сокобањи. После Првог светског рата, 1919, објављује две књиге: роман *Ђакон Бојородичине цркве* (Загреб, 1919) и збирку приповедака *Из прошлости* (Сарајево, 1919). Између два светска рата много путује, преводи и пише о домаћим и светским књижевницима и темама. Постаје позната и цењена као оригиналан мислилац и есејиста. Сарадник је најугледнијих југословенских књижевних часописа.

Пензионисала се као наставница Друге женске гимназије у Београду 1931. године, након чега се у целини посвећује књижевном раду. Године 1939. изабрана је за дописног члана Српске академије наука. Током окупације живи у својој кући на Топчидеру, у Васе Пелагића 70. За то време о свом трошку издаје своје изабране есеје у три књиге: *Аналистички тренуци* (1941–1943) и *Зайиси* (1941). Након Другог светског рата активно се укључује у живот нове Југославије: изабрана је за потпредседника Савеза књижевника Југославије (1946). Објављује збирку приповедака *Зайиси о моме народу* (1948). Године 1950. изабрана је за редовног члана САНУ, а 1951. објављује своју последњу

књигу – монографију *Његошу књига дубоке оданости*. Због негативне критике М. Ћиласа, други део замишљене монографије о Његошу је спалила.

РЕЧ ДРАМАТУРШКИЊЕ

Главно питање драматизације *Госиа Ноле* и саме сценске изведбе тичало се мајчинства и свих начина на које једна жена може да буде мајка, било да је реч о епохи или садашњости. Схватили смо да је, колико год то на први поглед сулудо звучало, жена попут Госпа Ноле, која је усвајала децу са лакоћом, имала, макар из тог угла, више права него жена данас, иако данас постоје многобројне опције за жене које желе да буду мајке. Никад се више није инсистирало на наталитету, на биолошком родитељству и важности пренаталног периода и никад више није било деце без родитељског старања.

Бићии мајка. Да ли је шио иишиање крви или срца?

У покушају да проблематизујемо однос према биолошком родитељству и свим начинима на које се оно постиже данас (инсеминација, вантелесна оплодња) насупрот усвајању деце, али и прикажемо све тешкоће и последице тих процеса кроз које жене пролазе данас, „суочили“ смо Госпа Нолу и њен свет, са реалношћу једне младе жене која покушава да остане у другом стању. У ову сврху, састављена је фокус група сачињена од жена са сличним искуствима, а њихове исповести су коришћене у документарној форми, не као противтежа, већ потпора и контекстуализација већ изграђеном свету *Госиа Ноле*. Музичко-наративни део у форми сонгова, инспирисан је старим сремским и славонским бећарцима, као и бошњачким севдалинкама. Сонгови у *Госиа Ноли* имају двојни карактер, те се у њима мешају елементи епског (наративно-коментаторски) и сатиричног (комично-критички). Још једна од драматуршких интервенција, условно речено, везује се за разраду и обликовање такозваних „празнина“ у приповеци *Госиа Нола*. Оне се у Исидорином рукопису појављују у најинтимнијим тренуцима, када се кроз шапат или потпуно прескакање описивања догађаја, деси управо оно најважније, што

се не сме или не може рећи наглас. Ове празнине су дописане и измаштане, имајући у виду контекст не само овог дела, већ и биографију Исидоре Секулић као и остатак њеног књижевног опуса, а посебно есеје из књиге *Културни национализам*.

На крају, не сме се заборавити да се чак ни овде, у делу где имамо централизоване женски лик и њен живот, не одступа од колектива. Ово није прича о једном безначајном или чак значајном „ја“. Ово је сага о животима људи који су живели, разговарали, везивали се и истрепљивали на исти начине као и данас, са свим проблемима, друштвено-политичким превирањима и ломовима као и данас. И са силином жеље да воле, оставе траг и плодну земљу потомству, па било које било, у нади да ће некад *бићи боље ако не и сасвим добро*.

Александра Јовановић

РЕДИТЕЉКА

У тренутку када је идеја о *Госпа Ноли* као будућој представи постала конкретна, у свом истраживању сам схватила да људи на питање ко је била *Госпа Нола*, одговарају готово истоветно, како је то нека жена која није могла да има децу, па их је усвајала. Али ствар је у томе што нигде не пише да Госпа Нола није могла да има децу, што значи да та претпоставка припада савременом свету и да је обликована неким другачијим утицајима и схватањима.

(...) Питање биолошког потомства и наталитета по сваку цену је свакако и политичко питање, можда и суштински највеће политичко питање данашњице. Као да заборављамо на суштинска питања која сваки родитељ себи поставља током планирања потомства: у каквој земљи ће та деца да одрастају, какве прилике ћемо да им пружимо и које суштинске изборе омогућимо. Парадоксално, али поред свих напора да се статистички поправи наталитет, родитељи у Србији остају усамљени по питању одгоја деце јер држава на сваком кораку највише занемарује потребе деце и младих и свакодневно нарушава дечја права. Иако ненамерно, праву лекцију о одгоју, о суштинском питању мајчинства и родитељства добијамо од Ноле Перчинове која није биолошка мајка, али је МАЈКА. Она томе приступа инстинктивно, из потребе да воли, буде вољ-

на и мање усамљена и на истом том путу прави и грешке и доноси и добре и лоше одлуке. Овде тема мајчинства постаје и тема суштинског патриотизма чију смо дефиницију заборавили и расветљава нам његов истински облик и смисао бришући његове лажне форме којима смо задојени. Оне форме које имају за циљ да, ради некакве гротескне националне идеје, жене претваре у инкубаторе, а мајчинство да сведу на пуку производњу, одузимајући им најважније признање, период одгоја детета у свету и света у њему.

Јер земља ће рађати док је земље, ал која ће хранићи, ѿо је ѿишање?

(...) Иако у окупираној атмосфери која као контратежу производи појачана национална осећања, она успева да се током живота учи суштинском патриотизму и дозвољава себи да заволи друге народе и обичаје, што и јесте мотив скоро свих Исидориних дела у која је уткан њен космополитски став о свету.

Иако, мислећи да је доживела неуспех тако што није сачувала земљу као завештање Тоши, она остаје и постаје хероина, живи споменик, јер је сачувала људе и одгојила децу. *Земља се крњи, смањује се и једној дана све ће ово несстати*, али остаће људи који поштују разлике, уче се скромности и поштеном раду. Није ли то право патриотско осећање и мисија? Није ли то суштина мајчинства? Мајчинства, које има моћ не само да ствара нови свет него и да га обликује по својој мери. Можда су баш зато мајке, биле биолошке или не, угњетаване, политички гоњене са једне стране, док им се са друге одузима суштинска улога и значај.

Соња Петровић
(Бачка Паланка, 1990)

Дипломирала је на Академији уметности у Новом Саду, смер мултимедијална режија и мастерирала на Факултету драмских уметности у Београду. Као редитељка, опробала се у свим медијима. Режијала како у независном сектору тако и у институцијама.

Њена представа *Праћка* Николаја Кољаде, између осталих, играла се и на Интернационалном фестивалу савремене руске драме *Koljada plays* (Јекатеринбург), а на Фестивалу Артокраина у Русији (Санкт Петербург), била је лауреат. Са представом за коју потписује концепт и режију *Ко је убио Ценис Цојлин?* по тексту Тијане Грумић у копродукцији СНП-а и ОПЕНС-а освојила је неколико награда од којих је најзначајнија Награда публике на 65. Стеријином позорју у Новом Саду. На Радио Београду режирала је више радио драма за децу и за одрасле, а за дело *Ти си њај анђео* (адаптација романа *Мама Леоне* Миљенка Јерговића), освојила је прву награду „Неда Деполо“ за креативни допринос радио изразу.

Директорка је традиционалне манифестације Фестивала еколошког позоришта за децу и младе у Бачкој Паланци за коју 2014. године добија Октобарску награду. Путем Фестивала еколошког позоришта за децу и младе ради на локалном заговарању да Бачка Паланка, град у коме је одрасла, коначно добије позориште. Један је од оснивача Регионалне платформе за развој и афирмацију позоришта за децу и младе *Од малих ноју* путем које се бори за бољи статус и квалитет стваралаштва за децу и младе и његових аутора. Оснивач је фирме за производњу мултимедијалних садржаја ШкартАРТ која се бави мултимедијалним догађајима. Са тимом ШкартАРТ-а као редитељка и ауторка радила је на неколико догађаја као што је мултимедијални квиз „Млади људи велика дела“, отварање и затварање Омладинске престонице Европе Нови Сад 2019. и Отварање музичког фестивала Егзит. Ауторка је телевизијског серијала за младе о предрасудама према женама под називом *Таква сам - каква сам*.

КРИТИКА

Жваби камен од планине одваљен

Исидора Секулић густо пише. Њено дело је попут овсене каше, храњиво и добро. Теме и јунаци које бира веома су изнијансирани. Много углова треба да се све сагледа.

Госпа Нола је једна таква. Жена, а попут планине. Попут планине, а нежна. Воли мушке, а ниједнога нема. Стално стиче, свима

даје. Дакле, сва у противречностима.

Шта је нама госпа Нола данас, покушале су да одговоре позоришним језиком Александра Јовановић и Соња Петровић у Српском народном позоришту. Тај масни простор равнице у који Нола стиже, визуелно представљају Марија Калабић (сценографија) и Ирина Сомборац Оке (костимографија).

Исидорин плес смрти (*Госпа Нола* је изворно део *Кронике њаланској тробља*) игра се по такту Јоване Ракић (кореографија и сценски покрет) и на музику Ненада Којића. Оличење Ноле дале су чак четири глумице. У програму се њихова имена не наводе по улогама, то је сада модерно, али препознао сам бар пола Ноле – што је у представи и више од тога – Бојану Милановић и Гордану Ђурђевић Димић.

За разлику од овсене каше, коју сам помињао на почетку, представа *Госпа Нола* у Српском народном позоришту пре би се дала назвати смути. Покушавши да задржи изворне карактеристике, хранљивост и здравље, иако је реч о тешком животу и смрти, Соња Петровић се са сарадницама концентрисала на нешто што редефинише поставке, помало је тренди, а много слађе и омиљеније.

Стилски, представа готово да припада комедији дел арте, са снажним физичким поставкама глуме. Положај тела, држање, прецизни мизансцен, наглашени костими, шминка и фризура, осликали су свет насељен бројним ликовима веома живописно, на моменте карикатурално.

Начин на који Нола говори, назално, готово као да запева или запомаже, карактеристичан за забити Босне и Херцеговине, подједнако је сликао такав prizor. Тако се основна поставка и најчешће тумачење дела Исидоре Секулић – контраст између врлине и паланке – оцртао у посебном контрасту.

Ипак, симпатије за Нолу ни у представи Соње Петровић не поустају. Симпатије и слутње да нема човек чему да се нада, сем смрти, остају да вијоре. Драматуршки слажући представу у праволинијски низ, без широких асоцијативних планова као у оригиналу, постигла се нека компактност и фокусираност на основну линију приче – карактерност саме Ноле.

Оно што ауторска екипа није могла да остави само Исидори, приказано је кроз лик Милице, савремене жене која покушава да затрудни. Игра је Миа Симоновић Аранђеловић, као жену пуну сумњи, унутрашњих сукоба и жеље да и поред побачаја добије дете.

Чудно је било са једне стране гледати Нолу која одбија интимност, а прихвата туђу децу и подиже, а са друге жену која чини све само да затрудни. Као да су ауторке желеле да их упореде, отворе питање зашто жена рађа и шта јој то све значи, или кроз све шта мора да прође кад се дете једном роди, или та улога мајке прихвати.

И стилски, уметнички, занимљиво је било помешати ова два плана, на отвореној сцени. Сцени која на моменте изгледа као брод (свемирски), или црква, са олтаром од камена, који ваља жвакати, кад се тешко живи.

Представа је организована са неколико елемената у целине. Има један кад се говори, па један кад се игра, а онда и онај у којем се пева. Сви глумци, а има их машала, седе у позадини и смењују се. Када није ред на њих, певају и производе звукове, праве кулисе. Доста дисциплине и концентрације за ефекат који је атрактиван и креативан

Игор Бурић (Дневник, 3. новембар 2025)

ДЕТЕ СЕ РАЂА СРЦЕМ

Госпоа Нола Исидоре Секулић, у режији и адаптацији Соње Петровић, није само за сцену прилагођено познато прозно дело, многим генерацијама познато као обавезна школска лектира, већ је једно модерно драмско остварење у коме се на вешт начин комбинују елементи постдрамског театра, документаристичка грађа сачињена од личних сведочења свих оних жена које се боре за потомство и храбро подносе не само физичке већ и психичке последице вантелесне оплодње. Станојла Перчинова, познатија као госпа Нола узима се као симбол мајчинства, љубави, пожртвованости, бриге, а изнад свега доказа да бити мајка није ствар биологије већ духа, срца, безусловне љубави и човечности. Глумачка екипа предвођена изузетном Бојаном Милановић у вишесатној игри користећи се минималним сценским средствима, а максимално својим умећем и знањем, публици презентује причу не само о једној изузетној жени – честитој, поштеној, другачијој – већ и о сукобима менталитета, васпитања, традиције и обичаја. Ова жена горостас, грубе спољашњости, а великог срца, ширине и храбрости представља уједно један другачији свет, сачињен од камена, снаге планинског ваздуха, крша и врлети, који је игром различитих судбина населио војвођанску равницу и наишао на неodobравање тамошњег живља. Управо тај, тако јак контраст истиче у овој представи важан социјалан моменат и те како битан за сагледавање свеукупне приче која се вешто плете око Ноле и њене новостечене породице. Зато и мо-

жемо рећи да ово није само комад о једној жени и њеној деци, већ слојевито дело које отвара многа питања, почев од борбе за потомство до непревазиђених разлика у менталитету и карактеру. Цитираћу драматуршкињу Александру Јовановић и навести да једну од важних улога у тумачењу представе имају и сонгови двојног карактера „те се у њима мешају елементи епског (наративно-коментаторски) и сатиричног (комично-критички).“

Случајно или не (што у овом тренутку и није толико важно), попут свог старијег колеге Бобана Скерлића, који је на сцену Атељеа 212 извео три различите Петрије, и Соња Петровић публици представља три Ноле. Осим већ поменуте Бојане Милановић ту су и Марија Чутура и Гордана Ђурђевић Димић, које својим тумачењем главне јунакиње потцртавају причу о пролазности, животним променама и неминовном крају. Поред ове три глумице, свих похвала је вредна целокупна глумачка екипа.

Остварење којим је започела нова позоришна сезона Српског народног позоришта показује да једно класично књижевно дело може добром адаптацијом и драматизацијом, а без интервенција којима би се нарушила његова аутентичност, да буде веома савремено, актуелно и изнад свега ванвременско, јер питање човечности и мајчинске љубави не мари за проток времена. Управо је данас у овом и оваквом времену у коме живимо и желимо да заснујемо породицу, подижемо и одгајамо децу још важније, потребније, али и потресније.

Јелена С. Перић (*Позориште*, 2026, бр. 1)

(НЕ)ПОВЕЗАНОСТ УМА И ТЕЛА

(...) У представи је ток радње врло јасно интерпретиран и лако се прати иако има више глумаца на сцени, а шлаг на торти је што неке од ликова у представи пратимо од њиховог детињства. Да, има и неколико деце у представи, али ниједно од њих није Нола родила иако их доживљава и одгаја као своје. У представи се то ни не истиче, да ли она може или не може имати дете или пак да ли жели или не жели. Како то на људе утичу животи њихових предака и њихових ближњих? Ко ту више трпи и ко више страда? Гледајући представу веома лако се долази до тих одговора, а могу се поставити још многа питања. Видимо да понекад у животу мало размишљамо, празноглаво радимо и мало се дајемо, а пуно очекујемо.

Нола је стуб свих односа током представе, представља јаку и стабилну жену, мада увек остаје негде у подсвести питање да ли је то заиста тако? Сигурно је да уз своје слабости заправо ојачавамо кроз живот, а у представи Нола ојачава кроз своју породицу. Та њена породица су њена сестра и деца, која нису биолошки њена, већ их је на неки начин усвојила и тако одгајила и задржала уз себе. Испунила је ту празнину коју је свесно или несвесно осећала. Невероватно је колико можемо волети нешто што нам неким одређењем не припада, али то толико желимо и онда се то претходно одређење само изгуби.

Са друге стране, током представе је присутна и прича савремене жене која не успева у борби за добитак свог потомства. Ту се броји апсолутно сваки трачак наде јер вреди много, а истовремено је присутан и страх јер се много може и изгубити. „Каква је то неправда да нам ум и тело уопште нису усаглашени? Не да нису усаглашени него се чак потпуно разилазе“ реченица је која произилази из неспремности жене и њене психе да буде родитељ неке, док је тело одавно спремно. У том тренутку вас та реченица тотално распарча и бесповратно стави у вртлог размишљања. Да ли је могуће да се постане толико нескладан док се тежи оном савршеном животном складу?

Николина Перић (*Хоћу у позориште*, 4. новембар 2025)

WRITER

ISIDORA SEKULIĆ (MOŠORIN, 1877 – BELGRADE, 1958)

After completing the third grade of the Realgymnasium in Zemun, she continued her education in Novi Sad (Higher Women's School), and then at the Teacher Training School in Sombor, graduating in 1894. She later pursued advanced studies in Budapest ("higher course of state pedagogy"), after which she began working in 1897 as a teacher at the Serbian Girls' School in Pančevo, where she remained until 1909. She then moved to Šabac as a teacher at the Higher Girls' School and obtained Serbian citizenship (1910).

Sekulić began her literary career in the *Serbian Literary Gazette* with the short story "Headache". On the eve of the Balkan Wars, she published her first collection of short stories, *Fellow Travelers* (1912), followed by *Letters from Norway* (1914) just before World War I. She spent the occupation in Belgrade and Sokobanja. After the war, in 1919, she published two books: the novel *The Deacon of the Church of the Virgin* (Zagreb, 1919) and the short story collection, *From the Past* (Sarajevo, 1919).

Between the two world wars, she traveled extensively, translated, and wrote about both domestic and international literary figures and themes. She became recognized and respected as an original thinker and essayist, contributing to the most prestigious Yugoslav literary journals.

She retired in 1931 as a teacher at the Second Women's Gymnasium in Belgrade, dedicating herself entirely to writing. In 1939, she was elected a corresponding member of the Serbian Academy of Sciences. During World War II, she lived in her home in Topčider. At her own expense, she published selected essays in three volumes: *Analytical Moments* (1941–1943) and *Notes* (1941). After World War II, she actively participated in the cultural life of the new Yugoslavia, becoming vice president of the Writers' Association of Yugoslavia (1946). She published *Notes on My People* (1948). In 1950, she became a full member of the Serbian Academy of Sciences and Arts, and in 1951 published her final book: *To Njegoš, A Book of Deep Devotion*. Following negative criticism by Milovan Đilas, she burned the second part of her planned monograph on Njegoš.

DIRECTOR

SONJA PETROVIĆ (BAČKA PALANKA, 1990)

She graduated from the Academy of Arts in Novi Sad in Multimedia Directing and completed her master's degree at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade. As a director, she has worked across all media, both in the independent sector and institutional settings.

Her production *Slingshot* by Nikolai Kolyada was performed, among other venues, at the International Festival of Contemporary Russian Drama *Kolyada Plays* (Yekaterinburg), and received an award at the ArtOkraina Festival in Saint Petersburg. With the production *Who Killed Janis Joplin?*, based on a text by Tijana Grumić and co-produced by the Serbian National Theatre and OPENS, she won several awards, including the Audience Award at the 65th Sterijino pozorje in Novi Sad. At Radio Belgrade, she directed numerous radio dramas for children and adults. *For You Are That Angel* (an adaptation of the novel *Mama Leone* by Miljenko Jergović), she received the "Neda Depolo" award for creative contribution to radio expression.

She is also the director of the Festival of Ecological Theatre for Children and Youth in Bačka Palanka, for which she received the October Award in 2014. Through this festival, she advocates for the establishment of a theatre in her hometown. She is one of the founders of the regional platform "From an Early Age," aimed at developing and promoting theatre for children and youth. She founded the multimedia production company ŠkartART, working on projects such as the multimedia quiz Young People, Great Deeds, the opening and closing ceremonies of Novi Sad as European Youth Capital 2019, and the opening of the EXIT Festival. She is also the author of the TV series *I Am Who I Am*, addressing prejudice against women.

REVIEWS

CHEWING A STONE TORN FROM A MOUNTAIN

Isidora Sekulić writes densely. Her work resembles oatmeal – nutritious and rich. The themes and characters she chooses are highly nuanced, requiring multiple perspectives to be fully understood.

Lady Nola is one such character: a woman like a mountain – strong, yet gentle. She loves men, yet has none. She constantly acquires, yet gives everything away. A figure full of contradictions.

What Lady Nola represents today is explored through theatrical language by Aleksandra Jovanović and Sonja Petrović at the Serbian National Theatre. The visual world of the flatlands into which Nola arrives is shaped by Marija Kalabić (set design) and Irina Somborac Oke (costumes).

Sekulić's "dance of death" (as *Lady Nola* originates from *The Chronicle of a Small Town Cemetery*) unfolds through the choreography of Jovana Rakić and the music of Nenad Kojić. Nola is embodied by four actresses. In the program, their names are not listed by roles – that's fashionable nowadays – but I recognized at least half of Nola, which, in the performance, amounts to even more than that, in Bojana Milanović and Gordana Đurđević Dimić.

Unlike the oatmeal I mentioned at the beginning, the performance of *Lady Nola* at the Serbian National Theatre could rather be described as a smoothie. Attempting to preserve its original qualities, its nourishment and wholesomeness – even though it deals with a difficult life and death – Sonja Petrović, together with her collaborators, focused on something that redefines the premise, making it somewhat trendy, but also much sweeter and more appealing.

Stylistically, the performance almost belongs to *commedia dell'arte*, with a strong emphasis on physical acting. Body posture, stance, precise *mise-en-scène*, emphasized costumes, makeup, and hairstyles vividly portray a world populated by numerous characters – at times even caricatured.

The way Nola speaks – nasally, almost as if she were singing or lamenting, characteristic of the remote regions of Bosnia and

Herzegovina – equally contributes to this image. In this way, the fundamental premise and the most common interpretation of Isidora Sekulić's work, the contrast between virtue and provincial narrow-mindedness, are expressed through a distinct opposition.

However, sympathy for Nola does not wane even in Sonja Petrović's staging. That sympathy, along with the sense that there is little for a person to hope for except death, continues to linger. By dramatically arranging the performance in a linear sequence, without the broader associative layers present in the original, a certain compactness and focus on the central narrative line is achieved – the character of Nola herself.

What the creative team did not leave solely to Isidora is presented through the character of Milica, a contemporary woman trying to conceive. She is played by Mia Simonović Arandelović as a woman full of doubts, inner conflicts, and a desire to have a child despite experiencing a miscarriage.

It is striking, on the one hand, to watch Nola, who rejects intimacy yet accepts and raises other people's children, and on the other, a woman who does everything she can to become pregnant. It is as if the authors wanted to juxtapose them, to open the question of why a woman gives birth and what it all means to her, or what she must go through once a child is born, or once she accepts the role of a mother.

Stylistically and artistically, it is also interesting to blend these two planes on an open stage – a stage that at times resembles a (space) ship, or a church, with a stone altar that must be chewed when life becomes difficult.

The performance is structured into several segments, organized by scenes. There is one in which the actors speak, another in which they act, and then one in which they sing. All the actors – of whom there are many – sit in the background and take turns. When it is not their turn, they sing and produce sounds, creating the scenery. It requires a great deal of discipline and concentration to achieve an effect that is both attractive and creative.

Igor Burić (*Dnevnik*, November 3, 2025)